



## Pakkeforløb for kræft

Undersøgelser og  
behandling  
ved begrundet  
mistanke om  
kræft hos børn

## PAKKEFORLØB

Denne pjece indeholder en generel og kortfattet beskrivelse af, hvad et pakkeforløb for kræft er. Det er den sygehusafdeling, som den enkelte patient bliver tilknyttet, der giver den konkrete information om udredning og eventuel behandling.

Sidst i denne pjece findes en ordbog.

### Hvad er et pakkeforløb?

Et pakkeforløb er en måde at tilrettelægge undersøgelser og eventuel behandling på.

Formålet med et pakkeforløb er at tilbyde patienterne undersøgelser og behandling af høj kvalitet i veltilrettelagte forløb med klar information undervejs.

Pakkeforløb for kræft er blevet indført i hele landet på baggrund af en aftale mellem regeringen og regionerne. Der er udarbejdet pakkeforløb for alle de mest almindelige kræftsygdomme.

*Mange af de personer, der henvises til et pakkeforløb, vil efter nærmere undersøgelser vise sig ikke at have kræft.*

### Veltilrettelagte forløb

Pakkeforløbene skal sikre, at alle patienter får samme hurtige og korrekte behandling på sygehuset. Det er specialister fra hele landet, der sammen har tilrettelagt forløbene.

Der er fastsat principper for, hvordan forløbet skal planlægges. Dermed sikres patienten veltilrettelagte og sammenhængende forløb. Pakkeforløb indeholder desuden mål for, hvor hurtigt forløbet kan gennemføres. Det kaldes forløbstid. I forløbet tages hensyn til patienternes individuelle ønsker og behov. Valg af undersøgelse og behandling sker i samråd med patienten.

### Klar besked

Det er også beskrevet, hvornår patienter og pårørende løbende skal informeres om undersøgelser, resultater og næste trin i forløbet. Personalet på sygehuset vil informere patienten om det konkrete forløb. Derudover vil patienten få tilknyttet en kontaktperson på sygehuset, som også kan svare på spørgsmål om forløbet. Det kan være en god idé at tage en pårørende med til samtalerne, som kan hjælpe med at spørge ind til de mange informationer, der gives.

Der er patienter, som af forskellige årsager har behov for flere undersøgelser og behandlinger end de, der almindeligvis indgår i et pakkeforløb. Det kan for eksempel være, hvis patienten også har andre sygdomme. De samme principper om veltilrettelagte forløb med klar information undervejs gælder for disse patienter.

### Hvem henvises til pakkeforløb?

Henvielse til et pakkeforløb sker, når en praktiserende læge eller speciallæge har begrundet mistanke om, at en person har kræft. Den begrundede mistanke af- eller bekræftes med de indledende undersøgelser i pakkeforløbet.

## PAKKEFORLØB VED KRÆFT HOS BØRN

På de følgende sider findes en oversigt over indholdet i pakkeforløb for kræft hos børn. Pjecen omfatter fire pakkeforløb for henholdsvis leukæmi, kræft i hjernen og rygmarven, lymfekræft på halsen samt kræft i brystkassen, bughulen, knogler og bløddele.

Mere detaljerede beskrivelser af for eksempel henvisningskriterier, behandlingsaktiviteter og forløbstider fremgår af de beskrivelser af pakkeforløbene, der er udarbejdet til det sundhedsfaglige personale. Beskrivelserne kan findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: [www.sst.dk](http://www.sst.dk)

### Start på pakkeforløbet

Et pakkeforløb starter, når der er begrundet mistanke om kræft. Barnet kan have gennemgået en række undersøgelser forud for, at den begrundede mistanke opstår. Herefter vil den praktiserende læge eller speciallæge henvise til indledende undersøgelser. Henvisningen kan også ske fra en sygehusafdeling, som barnet er i kontakt med, når den begrundede mistanke opstår.

Den praktiserende læge eller speciallæge vil informere barnet og forældrene om, hvad der ligger til grund for den begrundede mistanke om kræft. De vil endvidere blive informeret om, at der henvises til indledende undersøgelser i pakkeforløb på sygehus med henblik på at få af- eller bekræftet den begrundede mistanke om kræft.

### Indledende undersøgelser (udredning)

De indledende undersøgelser foregår på en specialafdeling på et sygehus. Ved *mistanke om leukæmi* omfatter undersøgelserne følgende:

- Knoglemarvsundersøgelse i fuld bedøvelse med vævsprøvetagning. Eventuelt foretages samtidig undersøgelse af rygmarvsvæske, og der kan blive givet intraspinal kemoterapi
- Eventuel MR-scanning af hjernen og rygmarv
- Ultralydsundersøgelse af hjertet

Ved *mistanke om kræft i hjernen og rygmarven* foretages:

- Klinisk undersøgelse af nervesystemet ved speciallæge
- Vurdering af sygdommen ved neurokirurg
- Oftest operation med vævsprøvetagning fra knuden

Ved *mistanke om lymfekræft på halsen* foretages følgende undersøgelser:

- Ultralydsscanning af lymfeknuder og bughulen
- Eventuelt PET-scanning af hele kroppen
- Eventuelt CT- eller MR-scanning af brystkassen og bughulen
- Oftest fjernelse af lymfeknude, ofte kombineret med en knoglemarvsundersøgelse og eventuel undersøgelse af rygmarvsvæske

Ved *mistanke om kræft i brystkassen, bughulen, knogler og bløddele* foretages følgende undersøgelser:

- MR- eller CT-scanning af området omkring knuden
- Eventuel ultralydsscanning af bughulen
- Oftest operation med vævsprøvetagning fra knuden

Forud for undersøgelserne informeres om, hvordan undersøgelserne gennemføres. Når resultaterne af undersøgelserne er analyseret, kommer barnet og forældrene til en samtale på sygehuset, hvor der informeres om, hvad undersøgelserne viser. Hvis det er kræft, vil der blive informeret om diagnosen, mulige behandlingstilbud og tidspunkt for start på behandling.

## Behandling

Behandlingen af børn med kræft foregår på sygehus. Det er alle komplekse behandlinger og ofte kombineres flere behandlingsformer.

Børn, der får konstateret *leukæmi*, behandles med kemoterapi. Enkelte får derudover stråleterapi. Ved særlige typer af leukæmi kan knoglemarvstransplantation komme på tale.

Børn med *kræft i hjernen og rygmarven* behandles oftest med operation, ofte i kombination med kemo- og/eller stråleterapi.

Børn med *lymfekræft på halsen* behandles med kemoterapi, eventuelt suppleret med stråleterapi.

Børn med *kræft i brystkassen, bughulen, knogler og bløddele* behandles med kemoterapi, oftest suppleret med operation og eventuelt stråleterapi.

Før behandlingen iværksættes, vil lægen drøfte behandlingsforløbet med barnet og forældrene. Hvis der foretages en operation, vil det bortopererede væv blive undersøgt, så lægen kan tage stilling til, om der er behov for yderligere behandling. Der informeres om det videre forløb, som kan omfatte yderligere behandling eller kontrol.

## Afslutning på pakkeforløb

Alle børn, der bliver behandlet for kræft, får tilbudt opfølgende kontroller med undersøgelser og samtaler på et sygehus.

Barnet og forældrene informeres om, hvilke undersøgelser der foretages i kontrolforløbet, hvor ofte, og hvornår man kan forvente svar på undersøgelsesresultater.

## Forløbstid

For at sikre barnet et forløb uden unødigt ventetid, er der fastsat mål for, hvor hurtigt forløbet kan gennemføres. Målsætningen er, at der ikke går mere end 1 hverdag fra begrundet mistanke om kræft hos et barn, indtil det kan modtages på en specialafdeling.

Derudover tilrettelægges udredningen og behandlingen individuelt og hurtigst muligt. I praksis kan forløbstiden variere fra barn til barn. Det kan blandt andet afhænge af, om der skal ske en sideløbende undersøgelse eller behandling af andre sygdomme. Sygehuset kan orientere nærmere om tiderne for behandling og efterbehandling.

Reglerne om maksimale ventetider (se næste afsnit) gælder stadig for kræftpatienter. Forløbstiderne er dermed ikke en ny rettighed, men de kan bruges som en rettesnor.

## PATIENTRETTIGHEDER

### **Maksimale ventetider**

Patienter, der henvises til et pakkeforløb, er i øvrigt omfattet af reglerne om maksimale ventetider på behandling for kræftsygdomme.

Der er fastsat regler om maksimale ventetider til forundersøgelse, behandling og efterbehandling af kræftpatienter. Reglerne er beskrevet i pjecen: "Maksimale ventetider på behandling for kræft og visse hjertesygdomme på sygehuse". Pjecen kan hentes på Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses hjemmeside: [www.sum.dk](http://www.sum.dk)  
Yderligere information om maksimale ventetider kan fås ved henvendelse til en patientvejleder.

### **Sygehusvalg og behandling i udlandet**

Patienter, der henvises til pakkeforløb, er som øvrige patienter omfattet af reglerne om frit sygehusvalg og kan frit vælge mellem de offentlige sygehuse i Danmark.

Pjecen: "Frit og udvidet frit valg af sygehus. Behandling på sygehus i udlandet" beskriver reglerne for frit valg mellem offentlige sygehuse i Danmark samt mulighederne for at blive behandlet på private sygehuse eller i udlandet. Det kan blandt andet ske efter reglerne om udvidet frit sygehusvalg og EU-retten. Pjecen kan hentes på Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses hjemmeside: [www.sum.dk](http://www.sum.dk)

Yderligere information om frit og udvidet frit valg af sygehus kan fås ved henvendelse til en patientvejleder.

## RÅDGIVNING

### Patientvejledere

I alle regioner er der patientvejledere. Her kan enhver patient henvende sig med problemer, der ikke umiddelbart kan løses sammen med personalet på sygehuset. Patienten kan anonymt og uforpligtende tale med en patientvejleder om ønsker og problemer. Patientvejlederen vil sammen med patienten forsøge at finde en løsning. Patientvejlederen har tavshedspligt.

### Kontaktoplysninger til patientvejledere:

Region Sjælland:	70 15 50 01, <a href="mailto:patientkontoret@regionsjaelland.dk">patientkontoret@regionsjaelland.dk</a>
Region Syddanmark:	76 63 14 90, <a href="mailto:patientkontor@regionsyddanmark.dk">patientkontor@regionsyddanmark.dk</a>
Region Midtjylland:	87 28 48 70, <a href="mailto:patientkontoret@rm.dk">patientkontoret@rm.dk</a>
Region Nordjylland:	96 35 10 10, <a href="mailto:patientkontor@rn.dk">patientkontor@rn.dk</a>
Region Hovedstaden:	48 20 57 17, <a href="mailto:patientkontor@regionh.dk">patientkontor@regionh.dk</a>
Amager Hospital:	32 34 30 26, <a href="mailto:patientkontor@amh.regionh.dk">patientkontor@amh.regionh.dk</a>
Bispebjerg Hospital:	35 31 22 05, <a href="mailto:patientkontor@bbh.regionh.dk">patientkontor@bbh.regionh.dk</a>
Bornholms Hospital:	56 90 97 08, <a href="mailto:patientvejleder@boh.regionh.dk">patientvejleder@boh.regionh.dk</a>
Frederiksberg Hospital:	38 16 30 87, <a href="mailto:patientkontor@frh.regionh.dk">patientkontor@frh.regionh.dk</a>
Frederikssund Hospital:	48 29 52 37, <a href="mailto:patientkontor@fsh.regionh.dk">patientkontor@fsh.regionh.dk</a>
Gentofte Hospital:	39 77 30 22, <a href="mailto:patientkontor@geh.regionh.dk">patientkontor@geh.regionh.dk</a>
Glostrup Hospital:	43 23 26 46, <a href="mailto:patientkontor@glo.regionh.dk">patientkontor@glo.regionh.dk</a>
Helsingør Hospital:	48 29 22 89, <a href="mailto:patientkontor@hlh.regionh.dk">patientkontor@hlh.regionh.dk</a>
Herlev Hospital:	44 88 40 16, <a href="mailto:patientkontor@heh.regionh.dk">patientkontor@heh.regionh.dk</a>
Hillerød Hospital:	48 29 30 24, <a href="mailto:patientkontor@hih.regionh.dk">patientkontor@hih.regionh.dk</a>
Hvidovre Hospital:	36 32 27 70, <a href="mailto:patientkontor@hvh.regionh.dk">patientkontor@hvh.regionh.dk</a>
Rigshospitalet:	35 45 55 90, <a href="mailto:patientkontor@rh.regionh.dk">patientkontor@rh.regionh.dk</a>
Psykiatrisk Center Sct. Hans:	46 33 46 99, <a href="mailto:patientkontor@shh.regionh.dk">patientkontor@shh.regionh.dk</a>

### Kræftens Bekæmpelse

Kræftpatienter, pårørende, efterladte og andre, der har brug for rådgivning i forbindelse med kræft kan få gratis telefonrådgivning på Kræftlinjen på telefon: 80 30 10 30.

Hverdage: 9:00 - 21:00, lørdag-søndag: 12:00 - 17:00, helligdage: lukket.

Kræftens Bekæmpelses hjemmeside: [www.cancer.dk](http://www.cancer.dk)

### Børnecancerfonden

På Børnecancerfondens hjemmeside [www.boernecancerfonden.dk](http://www.boernecancerfonden.dk) findes også information om de enkelte kræftsygdomme hos børn.

Fondens formål er at øge oplysningen om kræft hos børn, styrke forskning i behandlingsmetoder og forbedre vilkårene for de ramte børn og deres familier.

Børnecancerfondens telefonnummer er: 35 55 48 33

## ORDBOG

<b>Begrundet mistanke</b>	Når et eller flere bestemte symptomer eller undersøgelsesfund er til stede, kan det være udtryk for kræft. Der er hermed tale om en begrundet mistanke, og personen bliver henvist til et pakkeforløb.
<b>Bløddele</b>	Kroppens bløddele består af muskler, sener, ledkapsler, fedtvæv, bindevæv, blodkar, lymfekar og perifere nerveskeder.
<b>CT-scanning</b>	En avanceret røntgenundersøgelse, der giver detaljerede billeder af kroppens væv og organer. Scanneren opsamler data, som behandles i en computer.
<b>Diagnose</b>	At stille en diagnose vil sige at bestemme en sygdoms art.
<b>Intraspinal kemoterapi</b>	Kemoterapi givet ind i rygmarsvæsken.
<b>Kemoterapi</b>	Kemoterapi er en medicinsk behandling mod kræft.
<b>Klinisk undersøgelse</b>	En fokuseret lægelig undersøgelse af kroppens ydre.
<b>Knoglemarvs-transplantation</b>	Behandling, hvor patienten får tilført stamceller efter først at være behandlet med kemoterapi.
<b>Knoglemarvsundersøgelse</b>	Ved en knoglemarvsundersøgelse bliver patienten stukket i hoftekammen. Ved hjælp af en nål suges en lille smule knoglemarv ud, som blandt andet indeholder blodceller. Knoglemarvsprøven skal herefter præpareres på forskellig vis, inden den kan blive mikroskopert og undersøgt med andre metoder.
<b>Leukæmi</b>	Leukæmi er en sygdom, der opstår i knoglemarvens bloddannende celler. Når man har leukæmi, kan knoglemarven ikke danne blodceller på normal vis.
<b>Lymfe</b>	Klar væske, som transporteres rundt i kroppens lymfebaner.
<b>MR-scanning</b>	Scanning ved hjælp af magnetisk resonans, hvor patienten er placeret i et kraftigt magnetfelt. Ved at sende almindelige radiobølger mod det undersøgte område af kroppen og registrere ekkoet, kan computere omdanne signalet til et meget præcist billede af kroppens indre dele.
<b>PET-scanning</b>	PET-scanning er en billedundersøgelse, hvor man får sprøjtet radioaktivt mærkede sporstoffer ind i kroppen, inden man bliver scannet.  Med PET-scanning kan man ved en enkelt undersøgelse få et overblik over sygdomsaktiviteten i hele kroppen. Metoden er så følsom, at man kan påvise stofskifteforandringer i vævet tidligt – ofte allerede inden kræftknoten kan ses på en CT- eller MR-scanning.
<b>Rygmarsvæske</b>	Hjernen og rygmarsven er omgivet af en klar, farveløs væske, der indeholder sukker, salt og en lille mængde protein. Denne væske kaldes cerebro-spinalvæske eller rygmarsvæske. Rygmarsvæsken virker som næringskilde og beskytter hjernen ved slag og lignende.
<b>Stråleterapi</b>	Kræftbehandling med ioniserende stråling. Strålerne ødelægger celler, især kræftceller, da de er mere følsomme end raske celler.

- Udredning** De indledende undersøgelser, der som regel foregår på et sygehus. Formålet med udredning er at af- eller bekræfte om, der er tale om en kræftsygdom.
- Ultralydsundersøgelse** En undersøgelse, hvor ekkoet fra lydbølger danner et billede af det pågældende organ og afslører eventuelle knuder i dette. Undersøgelsen foregår ved at et lydhoved bevæges hen over huden.
- Vævsprøve** En vævsprøve bliver undersøgt i mikroskop og med andre metoder for at stille en diagnose. Man kan se, hvilken type væv, det drejer sig om, og om prøven indeholder kræftceller.





 Sundhedsstyrelsen

  
MINISTERIET  
FOR  
SUNDHED  
OG  
FOREBYGGELSE

   
Dansk Selskab for Almen Medicin